

ספר
ברכת
יחזקאל

ביאודי סוגיות על
סדד הפרשיות
והמועדים

שמות

ספר
ברכת
יחזקאל

ביאודי סוגיות
על סדד הפרשיות
והמועדים

ביאודי סוגיות

ספר
ברכת
יחזקאל

על סדר הפרשיות
ומועדים

ספר בראשית

מאת

יששכר דוב

בלאאמו"ד הרב חיים יחזקאל יעקב ז"ל

קאמינסקי

תשפ"א לפ"ק
לייקוואוד יצ"ו

תוכן הענינים

הקדמה..... 9

בראשית

- א..... בענין אם חשך הוא בריאה בפני עצמה או העדר האור
- ב..... בענין מש"כ הרמב"ם דמותר להתאחר מלישא אשה דהעוסק במצוה פטור מן המצוה
- ג..... בענין אם נאסר לאדם הראשון לאכול בשר אף שמתה הבהמה מאליה או נאסר דוקא להורגה ולאכול, ובענין משקה ישראל בנכרי
- ד..... בענין אם תוספת שבת צריכה קבלה או שחלה ממילא
- ה..... בענין להרמב"ם דלית ליה תוספת שבת איך יכול להתפלל ולקדש מבעוד יום
- ו..... בענין גדר מקראי קדש ואם שבת בכלל, ואם קידוש ביו"ט דאורייתא ואם נשים חייבות בו
- ז..... בענין חיוב פת בשבת ויו"ט ונפ"מ באיש או אשה ששכחו יעו"י בברהמ"ז ועוד
- ח..... בענין אין מסכנין בדבר שאין גידולו מן הארץ והזכרון שבישיבת סוכה
- ט..... בענין מח' הרמב"ם והראב"ד אם יש איסור כל תוסיף בהוראה ובאיסור לאו

נח

- א..... בענין אם בן נח חייב בהשבת גזילה ובדין השבה בפחות משו"פ
- ב..... בענין שיטת ר' יוסי בזבחים דחייב על העלאה בחוץ דוקא כשיעלה לראש מזבח וראיה מנח
- ג..... בענין אם המקור למצות פרו ורבו הוא מהפסוק בנח או מהפסוק באדם
- ד..... המשך בענין השחתת זרע
- ה..... בענין אם עבד מצווה על פריה ורביה והמסתעף

בראשית

בענין אם חשך הוא בריאה בפני עצמה או העדר האור

(א, ד) וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החושך.

אומרים השמים נבראו תחלה ואח"כ נבראת הארץ שנאמר בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ וב"ה אומרים ארץ נבראת תחלה ואח"כ שמים שנאמר ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, נמצא דזקני הנגב סוכרים כב"ש ולא כב"ה.

והנה עמדו המפרשים דמאי נפ"מ אם השמים נבראו תחלה או הארץ, וביאר העין יעקב בחגיגה שחולקים לשיטתם דבעירובין (דף יג:) סברי ב"ש נח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא ולכן לא נבראה הארץ תחלה דאקדומי פורענותא לא מקדמינן וב"ה סברי נח לו לאדם שנברא ולכן צרכי הארץ נבראו תחלה, ולפ"ז אחר שנמנו וגמרו שנוח לו לאדם שלא נברא נמצא שהסכימו ב"ה שהשמים נבראו תחלה, ואף שדרשו ב"ה מקרא שהארץ נבראה תחלה באמת בגמ' שם מקש' קראי

[א] גמ' תמיד (דף לא:) עשרה דברים שאל אלכסנדרוס מוקדון את זקני הנגב וכו' אמר להן שמים נבראו תחלה או הארץ אמר לו שמים נבראו תחלה שנאמר בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ אמר להן אור נברא תחלה או חשך אמרו לו מילתא דא אין לה פתר ונימרו ליה חשך נברא תחלה דכתיב והארץ היתה תהו ובהו וחשך והדר ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור סברי דילמא אתי לשיוולי מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור אי הכי שמים נמי לא לימרו ליה מעיקרא סבור אקראי בעלמא הוא דקא שייל כיון דחזו דקהדר שאיל סברי לא נימא ליה דילמא אתי לשיוולי מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור ע"כ.

ומה שאמרו שמים נבראו תחלה נחלקו ב"ש וב"ה בזה בחגיגה (דף יב.), דאיתא התם ת"ר ב"ש

העדרים ר"ל לילה ע"כ, ובמורה נבוכים (ח"ג פ"י) כתב גם כן דהחושך הוא רק העדר וז"ל, אנו אומרים במי שסילק תכונה מסויימת שהוא עשה אותו העדר ואעפ"י שההעדר אינו משהו מצוי וכשם שאנו אומרים על מי שכבה נר בלילה שהוא יצר החושך כך נאמר במי שקלקל את הראי"ה שהוא פעל הסמאון ואעפ"י שהחושך והסמאון העדרים ואינם זקוקים לעושה, ובזה יתבארו לך דברי ישעי' יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע כי החושך והרע העדרים והתבונן שלא אמר עושה חושך ועושה רע לפי שאינם דברים מצויים שתיאמר בהם העשי' אלא אמר עליהם בורא לפי שמלה זו יש לה שייכות בהעדר בשפה העברית ואופן יחס ההעדר לפעולת פועל הוא על הדרך אשר הזכרנו עכ"ל, וע' ברמב"ן עה"ת (שמות ד, יא) שהביא בקיצור דברי הרמב"ם ומבואר שגם הוא דעתו כן.

והמהר"ן חיות בחגיגה שם כתב דאיך יתכן לומר דהחושך נברא ביום הראשון והלא החושך הוא העדר ולא יתכן בו לשון בריאה, וציין להרמב"ן הנ"ל בפ' שמות, ותירץ דחושך הנאמר בכאן הוא אש היסודי וציין להרמב"ם במורה נבוכים (ח"ב פ"ל ע"ש, וכוונתו דשם פירש הרמב"ם הפסוק והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים, דנזכרו שם ארבעה היסודות

אהדדי ותירץ ר"ל כשנבראו ברא שמים ואח"כ ברא הארץ וכשנטה נטה הארץ ואח"כ נטה שמים.

[ב] **וידועה** החקירה בענין חושך אם הוא בריאה בפני עצמה או רק העדר האור, ובפשוטו בחגיגה שם מבואר דהיא בריאה בפני עצמה, דאיתא התם ואמר רב יהודה אמר רב עשר דברים נבראו ביום ראשון ואלו הן שמים וארץ תהו ובהו אור וחשך וכו' חשך דכתיב וחשך על פני תהום ואור דכתיב ויאמר אלקים יהי אור ע"ש, הרי שחשך נמנה באחד מעשרה דברים שנבראו ביום ראשון וע"כ דהוא בריאה בפני עצמה, וכן נראה כוונות הפסוק בישעי' (מה, ז) יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע, הרי שיש בריאה של חושך.

אמנם כמה ראשונים דעתם שהחושך אינו היפך האור אלא העדר האור, שכן כתב רבינו סעדי' גאון בספר האמונות ודעות (מאמר ראשון דף לה:), והביא שלש הוכחות לכך, וביאר הא דכתיב בישעי' יוצר אור ובורא חושך ר"ל שברא האויר המקבל האור והחושך במציאות והעדר ע"ש.

ובן ס"ל להרמב"ם בפ"י המשניות ריש פסחים שכתב נקרא לילה אור כמו שקוראין דברים הרבה בהפכץ, וכוון בזה כדי לדבר בלישנא מעליא ולא תהיה פתיחת הספר בשם העדר מן